

MANIFEST STREEKMEERTALIGHEID

Achtergrond

Het noordoosten van Nederland is een klankentuin, een veeltalige ruimte. Door deze tuin lopen vele taalgrenzen. Soms vallen ze samen met provinciegrenzen, maar ze lopen ook tussen dorpen en steden, tussen maatschappelijke standen, tussen beroepsgroepen, tussen mensen. Er wordt op scholen in het Nederlands onderwijs gegeven, en soms ook in het Engels. Je hoort steeds vaker Engels en Duits op het werk en op straat, maar ook migrantentalen, jeugdtaal, straattaal én natuurlijk de oude streekeigen talen. In het Noordoosten kennen we twee hoofdvariëteiten: het Fries en het Nedersaksisch, met daaronder weer een superdiverse verzameling van dialecten, accenten, klanken, woorden, zinswendingen.

In de beeldvorming wordt streektaal doorgaans geassocieerd met oudere mensen, vooral op het platteland. Zij gebruiken streektaal – ‘plat’ – op hun werk en vooral in hun familielevens. Nog steeds. Maar de vraag is ook altijd: hoe lang nog? Het beeld is dat dit gebruik van streektaal terugloopt. Het is een pessimistisch beeld.

Maar er is ook een ander verhaal. Dat is het verhaal van meertaligheid, van de mensen die in deze klankentuin wonen en werken. Die eraan gewend zijn om meerdere keren per dag van taal of van accent te wisselen, en daardoor tegelijk lokaal gebonden en toch ook globaal georiënteerd zijn. Dorpeling en wereldburger tegelijk.

Meertaligheid heeft een positieve invloed op het menselijke brein. Je krijgt er soepeler hersenen van. En dementie openbaart zich bij een meertalige vier of vijf jaar later, schijnt. Maar het heeft vooral ook sociaal-culturele waarde. Mits benaderd als iets positiefs, maakt meertaligheid mensen toleranter voor elkaar. Het is fijn om diversiteit te delen.

Vooraf door de culturele waarde die meertaligheid vertegenwoordigt is die ‘ouderwetse’ streektaal tegenwoordig ook onderdeel van de vrijetijdseconomie. Niets drukt immers het karakter van de streek beter uit. Streektaal bloeit op straat, maar ook op het toneel, in de literatuur, in de muziek, en ze wordt ook in de reclame gebruikt.

In alle vijf de noordoostelijke provincies van Nederland vind je dan ook organisaties en 'officials' die zich met streektaal en met meertaligheid bezighouden – met 'streekmeertaligheid' dus. Van regionale historische centra tot instellingen voor immaterieel erfgoed, van consultants tot streektaalfunctionarissen.

We the North en de Proeftuin Meertaligheid

Op initiatief van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en de drie noordelijke provincies is in 2016 het programma We the North gestart. Het doel is om 'het noordelijke culturele ecosysteem te versterken door programmatische samenwerking'.

De Proeftuin Meertaligheid is hiervan een onderdeel. Door in 2020 een aantal culturele projecten te ondersteunen, wil We the North samen met de provincies Gelderland en Overijssel, samenwerking bevorderen tussen de verschillende instellingen en individuen die zich in het noordoosten van Nederland bezighouden met streekmeertaligheid.

De werkwijze van de Proeftuin is er allereerst op gericht om in het Noordoosten een duurzaam cultureel netwerk te bouwen.

Om zo'n netwerk een goede start te geven, schrijven we in januari 2020 een call uit ter waarde van 220.000 euro voor culturele projecten, verdeeld over meerdere rondes. Cultuurmakers uit de vijf deelnemende provincies (Groningen, Drenthe, Fryslân, Overijssel, Gelderland) kunnen aanvragen indienen voor publieksvriendelijke, interprovinciale cultuurprojecten waarin streekmeertaligheid een belangrijke rol speelt. Cultuurprojecten dus, die via samenwerking tussen provincies een breed publiek kennis laten maken met streekmeertaligheid.

Organisatie, tijdpad en werkwijze

De Proeftuin Meertaligheid vloeit voort uit het interprovinciale samenwerkingsverband We the North waaraan de provincies Overijssel en Gelderland zich inzake de Proeftuin Meertaligheid hebben aangesloten. Twee kwartiermakers (Goffe Jensma en Anne Popkema) zijn aangesteld door de penvoerder om de eerste stappen richting een

netwerk te zetten. Dat doen de kwartiermakers door, via dit manifest, samenwerking te bevorderen tussen vijf centrale cultuurinstellingen (PRIO's: Provinciaal-Regionale Intendanten-Organisaties) uit de noordoostelijke provincies. De PRIO's zullen een interprovinciaal netwerk vormen met als taak om, gefaciliteerd door en in nauwe samenwerking met de kwartiermakers, hun culturele achterban te stimuleren om projectpartners uit andere provincies te zoeken. Na inhoudelijk advies van de kwartiermaker zal een adviescommissie de uiteindelijke plannen beoordelen en selecteren. Na de toekenning breekt de projectfase aan: het maken en uitvoeren van de geselecteerde projecten. In deze fase blijven de kwartiermakers op de achtergrond betrokken, als monitorende en adviserende partij.

Voor informatie over bedragen en de criteria waaraan aanvragen moeten voldoen verwijzen we naar de subsidieregeling 'Culturele programmering meertaligheid', die in december 2019 is vastgesteld.

Contact

E-mail: proeftuinmeertaligheid@gmail.com

≡ provincie
Gelderland

WE THE NORTH / PROEFTUIN MEERTALIGHEID 2019/2020: FACTSHEET

Wanneer?	Wat?	Wie?	Wat precies?
<p>November t/m februari 2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> Vaststelling definitieve tekst manifest Streek-meertaligheid en projectorganisatie 	<ul style="list-style-type: none"> Kwartiermaker, PRIO's (Groningen, Fryslân, Drenthe, Overijssel en Gelderland) Gedeputeerde Staten van de vijf deelnemende provincies Pers Culturele veld (op uitnodiging) 	<p>In samenspraak met een vijftal regionale organisaties zijn het plan en de procesgang doorgesproken en eventueel aangepast. Partners (PRIO's) zijn CGTC (Groningen), Afûk (Fryslân), Huus van de Taol (Drenthe), HCO (Overijssel), Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (Gelderland)</p>
	<ul style="list-style-type: none"> Publicatie call Persbijeenkomst samen met GS 		<ul style="list-style-type: none"> Om maximale bekendheid aan het initiatief te geven wordt een persbijeenkomst georganiseerd, waar enkele Gedeputeerden van de deelnemende provincies aanwezig zullen zijn.
<p>Vanaf januari 2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> Vorbereiding en inzending projectvoorstellen 	<ul style="list-style-type: none"> Kwartiermaker, PRIO's (Groningen, Fryslân, Drenthe, Overijssel en Gelderland), Provincies (Penvoerder) 	<ul style="list-style-type: none"> Vanaf januari 2020 kunnen projectaanvragen worden ingediend. Ondersteuning van de projectaanvragen komt desgewenst van de kant van de kwartiermaker en de PRIO's. Tevens wordt in samenspraak met de kwartiermaker een adviescommissie ingesteld met als taak de beoordeling en selectie van de ingediende aanvragen.
<p>Vanaf maart 2020 (in enkele rondes)</p>	<ul style="list-style-type: none"> Selectie projecten 	<ul style="list-style-type: none"> Kwartiermaker plus adviescommissie 	<ul style="list-style-type: none"> Op grond van de in het Manifest Streek-meertaligheid vastgelegde criteria draagt de adviescommissie projectaanvragen voor uitvoering voor. Eventueel volgen in juni en oktober 2020 een tweede en een derde tender tot het gewenste aantal van max. acht projecten is bereikt.
<p>Februari t/m december 2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoering en monitoring projecten Onderhoud interprovinciaal netwerk 'Previewdag' 	<ul style="list-style-type: none"> Kwartiermaker plus jury 	<ul style="list-style-type: none"> Gedurende de rest van 2020 en de eerste helft van 2021 werken de cultuurmakers, desgewenst in samenwerking met de kwartiermaker en de PRIO's, aan de totstandbrenging en uiteindelijke uitvoering van hun projecten. Halverwege het jaar wordt een Previewdag georganiseerd. Op initiatief van de kwartiermaker worden desgewenst contacten tussen de verschillende betrokken partijen gefaciliteerd.